

ÖĞRETİM ELEMANLARININ E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK HAZIRBULUNUŞLUKLARININ İNCELENMESİ: BİR GÖRÜŞME ÇALIŞMASI

EXAMINING THE READINESS OF TEACHING STAFF FOR E-LEARNING: AN INTERVIEW STUDY

Fatma HİSARKAYA

Lefke Avrupa Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma yüksek lisans öğrencisi Lefke, KKTC

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7744-5592>

hisarkayafatma147@gmail.com

Received: March 17, 2024

Accepted: June 14, 2024

Published: June 30, 2024

Suggested Citation:

Hisarkaya, F. (2024). Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluklarının incelenmesi: Bir görüşme çalışması. *International Journal of Su-Ay Development Association (IJOSDA)*, 3(1), 33-42.

Copyright © 2024 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Bu çalışma, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazır olma durumlarını incelemektedir. E-öğrenme, internetin yaygınlaşmasıyla gelişen bir eğitim yöntemidir ve etkin kullanımı için hazırbulunuşluk önemlidir. Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye adaptasyonu, e-öğrenme ile ilgili sorunların belirlenmesi ve çözümler üretilmesi gerekmektedir. Araştırmanın amacı, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini, tutumlarını ve ihtiyaç duydukları destekleri belirlemektir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak, öğretim elemanlarının görüşleri tematik analizle incelenmiştir. Bulgular, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının ve eğitime olan ihtiyaçlarının çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymuştur. Öğretim elemanlarının, e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları artırmak ve e-öğrenmenin etkililiğini değerlendirmek için öğretim elemanlarına yönelik kapsamlı destek ve eğitimlerin yanı sıra, alan yazına katkı sağlayacak nicel ve karşılaştırmalı araştırmaların yapılmasını önerilmektedir.

Anahtar Terimler: E-öğrenme, hazırbulunuşluk, üniversite öğretim elemanları.

Abstract

This study examines the readiness of faculty members for e-learning. E-learning is an education method that has developed with the widespread use of the internet, and readiness is important for its effective use. It is necessary to adapt faculty members to e-learning, to identify problems related to e-learning and to produce solutions. The aim of the research is to determine the academic staff's readiness levels for e-learning, their attitudes and the support they need. Using the qualitative research method, the opinions of the faculty members were examined with thematic analysis. The findings revealed that faculty members' attitudes towards e-learning and their training needs varied. In order to increase the readiness of faculty members for e-learning and evaluate the effectiveness of e-learning, it is recommended to conduct quantitative and comparative research that will contribute to the literature, as well as comprehensive support and training for faculty members.

Keywords: E-learning, readiness, university faculty members.

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte internet kullanımının yaygınlaşması eğitimi de önemli ölçüde etkilemiştir. İnternetin ortaya çıkması ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte uzaktan eğitim de değişime uğramıştır ve yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Dijital ortamların hayatımızın içinde olmasıyla e-öğrenme, e-ticaret, e-devlet vs. kavramları ortaya çıkmıştır (Gökdaş & Kayri, 2005). E-öğrenme, öğrenme ve öğretme süreçlerini daha avantajlı kılmakta ve verimliliğini arttırmaktadır. Böyle bir e-öğrenme ortamı için de öğretme süreci güzel bir şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır. Öğretmen ve öğrenci sürekli olarak aktif tutulmalıdır (Mercado 2008). E-öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öncelikle e-öğrenmeye hazır olmak gerekmektedir bu yüzden hazırbulunuşluk önemlidir (Moftakhari, 2013). E-öğrenmenin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi ve verimli olması için e-öğrenmeye hazır olup olunmadığı ölçülmelidir (Mercado, 2008). E-öğrenme bir ülkenin gelişimine katkı sağlayan önemli bir

faktördür. Bu yüzden çoğu ülkeler e-öğrenmeye yatırım yapmaktan çekinmemektedirler (Moftakhari, 2013). Ancak sadece yatırım yapmak yetmemektedir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin e-öğrenmeye ayak uydurabilmeleri için, e-öğrenme ile ilgili sorunlar belirlenmeli ve çözümler üretilmelidir (Soydal, Alır, & Ünal, 2011; Baysarı, 2007). E-öğrenmenin etkin olabilmesi için, e-öğrenmenin temel bileşenleri ihtiyaçları, rolleri ve hazırlıklarının anlaşılması gereklidir (Mercado, 2008). Bu nedenle, e-öğrenme uygulayan kurumlar, teknik ve pedagojik destek sağlamalıdır. Öğrenciler ve öğretmenler, e-öğrenme araçlarını kullanabilmek için gerekli becerileri kazanmalıdır. Öğretmenler, e-öğrenmeyi öğretim sürecine uygun bir şekilde bütünleştirmek için, ders içeriklerini yeniden tasarlamalıdır (Pirani, 2004; Dilşeker, 2008).

E-öğrenmeye hazırbulunuşluk demek bir millet, ülke ya da kurumun, bilgi ve iletişim teknolojilerini ne kadar etkin kullanabileceğinin bir ölçütüdür (Dada, 2006). E-öğrenmeye hazırbulunuşluk, e-öğrenme faaliyetleri, ortamları için “zihinsel ve fiziksel olarak uygun olma” şeklinde tanımlanmaktadır (Borotis ve Poulymenakou, 2004). Bu tanımlara göre e-öğrenmeye hazırbulunuşluk, e- ortamda bir işlemi yapabilmek için gerekli bilgi ve yeteneği kullanabilmek için hazır olmaktır. Bir e-öğrenme gerçekleştirilecekse öncelikle öğrenilecek olan kişilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyinin belirlenmesi gerekir ve ona göre bir program gerçekleştirilir. Bu sayede e-öğrenmenin etkiliği artmış olur ve sağlıklı bir öğrenme süreci gerçekleşir (So & Swatman, 2006). E-öğrenmeye hazır olmak, başarılı olması için kritik bir faktördür. E-öğrenmenin başarısız olmasına neden olan birçok sebep olabilir ancak temel sebep öğrenen kişilerin e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarının yeterli olmamasından kaynaklanmaktadır. Öğrenen kişi yeterli bilgi ve beceriye sahip değilse tam bir öğrenme gerçekleşemez (Piskurich, 2003; Serin, 2005). E-öğrenmenin birçok faydası vardır, ancak bunlardan yararlanabilmek için bireylerin e-öğrenmeye istekli ve yetkin olmaları şarttır (Yurdugül & Alsancak-Sırakaya, 2013). Bu yüzden öğrenme eylemi başlamadan önce öğrenen kişilerin hazırbulunuşluk düzeyinin tespit edilmesi gerekir. E-öğrenme programlarının etkili olması için öğretmen eğitimi çok önemlidir. Öğretmenler, yeni öğretim yöntemlerini nasıl uygulayacaklarını öğrenmelidir (So & Swatman, 2006) çünkü e-öğrenme ortamlarında öğretmenlik yapmak, titiz bir şekilde planlama ve plana uygun etkinlikler gerçekleştirebilmektir (Gülbahar, 2024). Bu yüzden öğrencilerin e-öğrenmeye hazır olmaları önemlidir.

Öğreticilerin E-öğrenmeye hazırbulunuşluğuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde az sayıda çalışmaya rastlanmakla birlikte genellikle çalışmalar yurt dışında yapılmıştır (Darap & Montazer, 2011). İlgili çalışmalar incelendiğinde öğretim elemanlarının e-öğrenmeyi derse entegre etmekte zorlandıkları ve bunun için zaman ve motivasyon eksikliği yaşadıkları belirtilmiştir (Ebner vd., 2020; Nwagwu, 2020).

Demir (2015) tarafından yapılan bir çalışmada eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarının hazırbulunuşluk düzeyi incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda araştırmacı diğer fakültelerdeki öğretim elemanlarının hazırbulunuşluk düzeyinin incelenmesinin önemini vurgulamıştır. Çoşkun, Özeke, Budakoğlu ve Kula (2018) tarafından yapılan bir çalışmada tıp fakültesi öğretim elemanlarıyla bir çalışma yapılmış yapılan çalışmanın sonucunda öğretim elemanlarının bilgisayar ve internet kullanım yeterlilikleri yüksek fakat e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları düşük çıkmıştır ve eğitim almaya ihtiyaçları olduğunu düşünmektedirler.

Genel olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluğunu araştıran araştırmalara ihtiyaç duyulduğu gözlemlenmektedir. Çünkü mevcut çalışmalar sınırlıdır belirli fakültekteki öğretim elemanlarının hazırbulunuşluklarını incelemektedir. Bu yüzden genel bir sonuç ortaya koymak için diğer fakültekteki öğretim elemanları için de araştırmalar yapılmalıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretim elemanlarını e-öğrenmeye hazırbulunuşlukları ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeyleri nasıldır?

2. Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye karşı tutulmaları nelerdir?
3. Öğretim elemanlarının e-öğrenme sürecinde kendilerine güveni nasıldır?
4. Öğretim elemanlarının e-öğrenme sürecinde ihtiyaç duydukları destekler nelerdir?

Sürekli gelişen ve değişen e-öğrenme uygulamaları ve ortamları olduğu için bu konuda öğretim elemanlarının hazırbulululukları önemli rol oynamaktadır. Bu yüzden bu konuda yapılan çalışmalar e-öğrenmenin etkililiğini arttırmak için alan yazına yapılmış önemli bir katkıdır.

YÖNTEM

Bu çalışma Fen Edebiyat Fakültesinde görev yapan 7 öğretim elemanından veri toplanarak yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem bir durum veya olgu hakkındaki bireylerin subjektif düşüncelerini derinlemesine incelemeye odaklanır (Baltacı, 2017). Araştırmanın yapısı fenomenolojiye dayanmaktadır. Bu araştırmalar, bireylerin ve grupların bir konsept, olay veya olgu hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini inceler (Reiners, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu KKTC' de buluna özel bir üniversitenin Fen Edebiyat Fakültesinde görev yapan 7 öğretim elemanından oluşmaktadır. Toplamda 9 öğretim elemanı bulunmaktadır ancak 2 tane öğretim elemanı ile görüşme gerçekleştirilememiştir. Bu yüzden örnekleminiz 7 kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri görüşme tekniği kullanılarak toplandı. Çalışma çerçevesinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanıldı. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, araştırmacının esnek bir yaklaşım sergileyerek, önceden belirlenmiş soruları sorduğu ve katılımcıların yanıtlarına göre ek sorular ekleyebildiği bir görüşme yöntemidir (Türnüklü, 2000). Bu teknik, görüşmenin doğal akışını korurken, aynı zamanda belirli konuların kapsamlı bir şekilde ele alınmasını sağlar. Görüşmede kullanılan sorular önceden hazırlanmış ve görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce bilgilendirme yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların onayı dahilinde ses kaydına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen veriler tematik analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Tematik analiz bir çalışmada toplanan verilerin kodlanarak temalar halinde düzenlendiği ve bu sürecin ardından eleştirel bir perspektif ile kategorilere ayrılıp anlamlandırıldığı bir süreçtir (Çalık & Sözbilir, 2014). Verilerin analizi yapılırken öncelikle görüşme sırasında kaydedilen ses kayıtları deşifre edilerek yazı haline getirilmiştir. Her bir katılımcının görüşme belgeleri analiz edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde E-öğrenmeye yönelik öğretim elemanlarının görüşleri analizleri yer almaktadır.

Bilgisayar, internet ve iletişim araçlarının kullanımı konusunda kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Görüşmeciler bu soruya K1, K2, K3 ve K4 ve K7 kendilerini bu konuda yeterli buluyorlar. K1 ve K2 pandemi sürecinde online eğitim yapmayı öğrendiklerini, K3 ve K4 ise öğrenmeye açık olduklarını söylüyorlar. K5, bilgisayarı kişisel araştırma ve ders yapma için kullanabildiğini ancak gençlerin teknoloji kullanımlarına yetişemediğini belirtiyor. Geleneksel anlatım yöntemlerini tercih ettiğini ifade ediyor. K6, bilgisayar konusunda yetenekli olduğunu ancak sosyal medya gibi iletişim araçlarını pek kullanmadığını dile getiriyor. Teknolojideki hızlı değişimleri takip etmediğini ve işini görece kadar kullandığını söylüyor.

K2: *'Kendimin bu konuda bilgili olduğumu düşünüyorum. Çünkü bugüne kadar yaklaşık dört yıla yakındır öğretim üyeliği yapıyorum ve henüz bu konuda yani bilgisayar kullanımı veya internet veya*

online ders anlatımı veya başlatılması veya sürdürülebilmesi konusunda herhangi bir sorun yaşamadım bugüne kadar. Hatta üniversitemize, başlayan hocalara da bu konu hakkında nasıl kullanacakları ile ilgili bilgiler verdim. Onlar da bu bilgiler ışığında devam ettiler ve onlar da herhangi bir sorun yaşamadılar’.

K6: ‘Ben bilgisayar. Konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum. Ama tabii iletişim araçlarının içerisinde yer alan, sosyal medya, hesap vesaire gibi şeyler de giriyorsa onlar onları pek kullanmıyorum. O yüzden onlar açısından çok bir şey diyemem. Ama genel olarak bilgisayarı hem iş alanında hem diğer alanlarda kullanma konusunda yetersiz gibi geliyor bana. Ama tabii güncel olarak teknolojideki o çok hızlı değişimleri o kadar da takip etmiyorum aslında. Mesela bilgisayar teknolojisi daha güçlü hale gelmeye başladıysa da iletişim araçları değişiyor. Ama onları o kadar takip etmiyorum. İşimi görece kadar kullanıyorum, o da yetiyor. O yüzden daha fazlası ile ilgilenmiyorum. Bu anlamda bu bir eksiklik mi bilmiyorum ama yani bana yettiği içinde sıkıntısını görmedim henüz’

Bu soruda öğretim elemanları genel anlamda bilgisayar, internet ve iletişim araçlarının kullanımı konusunda kendilerini yeterli veya bilgili olarak değerlendiriyorlar. Bazıları teknolojiyi işlerini yapmak için gerekli düzeyde kullandıklarını, bazıları ise daha fazla öğrenmeye açık olduklarını belirtiyorlar.

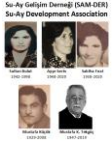
E-öğrenme ortamında öğretim yapmaya hazır olduğunuzu düşünüyor musunuz? Neden?

Görüşmeciler bu soruya (K1, K3, K4, K7): Bu grup, pandemi sürecinde e-öğrenme ortamında ders yapmayı öğrendiklerini belirtiyorlar. Teknolojiyi kullanmanın faydalı olduğunu, ancak yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını düşünüyorlar. Öğrencilerin katılımlarının az olduğunu ve yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu ifade ediyorlar. K7, başlangıçta birkaç hafta zorlandığını ancak bu süreç sonunda internet üzerinden ders vermenin daha kolay hale geldiğini belirtiyor. (K2, K5, K6): Bu grup, yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu ve online eğitimde öğrenci ile iletişimin zor olduğunu söylüyorlar. K5, psikoloji alanında yüz yüze eğitimin daha uygun olduğunu, ancak e-öğrenmenin bazı avantajları da olduğunu dile getiriyor. K6, online eğitimin eğitim kalitesini düşürdüğünü ve yüz yüze eğitimde daha çok çaba harcadığını anlatıyor.

K4: Pandemi dönemi gelene kadar böyle bir hazır oluşum var mıydı yok muydu bilemiyordum. Ama pandemi dönemiyle birlikte ilk etapta çok fazla. İyi nasıl olacak vesaire falan. Kaygılar yaşamama rağmen pandemi dönemiyle birlikte de öğrenme yöntemlerini rahatlıkla kullanabileceğimi gördüm ve zaten kullanıyorum da şu anda. Öğrenciler açısından düşünürsem yararlı mıdır değil midir onu bilmiyorum ama ben kullanabiliyorum ve rahatım.

K5: Online eğitimde nasıl bir süreç yaşadık? Yani en azından pandemi sürecinde yaptığımız şey e-öğrenme idi ve bazı bazı alanlarda işlevsel olabilir. Ama mesela psikoloji e-öğrenme açısından çok işlevsel bir alan değil. Ya da farklı, belki daha interaktif ve kişilerin daha gönüllü olarak, daha hevesli bir biçimde katıldıkları bir biçimde belki daha farklı olabilir ama mesela ders sürecinde çok da işlevsel olmadığını biraz görmüş olduk. O yüzden psikolojiyi o şekilde yapmayı yapmanın çok makul olmadığını düşündüğüm için hani onu yapmaya hazır değilim diyebilirim ama açısından doğru bulmadığım için aslında uygun değil, uygun değil gibi. Yani başka bir alan olsaydı o zaman çok daha daha efektif bir biçimde kullanılabilirdi ama insanla alakalı konularda. Yani temas halinde olmamız gerekiyor. Yüzyüze sınıfta aslında yapılması gerekiyor o yüzden. Fikren uygun değilim ama teknolojik donanım olarak da sanıyorum ki gençlerin daha fazla kullandıkları platformları kullanma konusunda kendimi geliştirmem gerekiyor diyebilirim.

Bu soruya öğretim elemanları genel anlamda e-öğrenme ortamında öğretim yapmaya kendine güven konusunda görüşleri, pandemi döneminde online eğitime geçmek zorunda kaldıklarını ve bu süreçte bazı zorluklar yaşadıklarını ifade ediyorlar. Çoğu, yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şeyin tutamayacağını ve online eğitimin etkili olmadığını düşünüyor. Bazıları ise online eğitimin bazı avantajları olduğunu ve farklı alanlarda işlevsel olabileceğini söylüyor.

E-öğrenmeye yönelik tutumunuzu etkileyen faktörlerin e-öğrenme sürecindeki etkinliğini ve katılımınızı nasıl şekillendirdiğini düşünüyorsunuz?

E-Öğrenmeye Olumlu Yaklaşanlar: K1: Pandemi sürecinde e-öğrenmeyi öğrendiğini ve online katılımın bazı avantajları olduğunu belirtiyor.

K3: Teknolojiyi olumlu bir şekilde kullanmayı ve e-öğrenmenin yüz yüze eğitimin yerini almasının doğru olmadığını düşünüyor. Ancak, e-öğrenmenin yardımcı bir araç olarak çok işe yaradığını ve daha kolay iletişim olanakları sağladığını belirtiyor.

K7: E-öğrenme konusunda tamamen karşı olmadığını belirtiyor. Ancak, bazı hususların geliştirilmesi gerektiğini düşünüyor.

E-Öğrenmeye Karışık Yaklaşanlar: K4: Öğrenme yoluyla bilgi aktarmada kendine güveniyor ve bunu iyi yaptığını düşünüyor. Ancak, öğrencilerin katılımının olmaması durumunda, e-öğrenmenin etkili bir yöntem olmadığını düşünüyor.

K5: Genel olarak olumsuz bir tutumu olmadığını belirtiyor. Ancak, psikoloji alanında yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu düşünüyor.

E-Öğrenmeye Olumsuz Yaklaşanlar: K2: E-öğrenmeye mecbur kaldıklarını, yüz yüze eğitimin daha iyi olduğunu düşündüğünü ve online eğitimin etkili olmadığını belirtiyor. K6: Online öğretim sistemine daha olumsuz bakıyor. Pandemi sürecinde online eğitime geçişin zorunlu olduğunu ve bu süreçte eğitim kalitesinin düştüğünü belirtiyor. Yüz yüze eğitimin sağladığı etkileşimin online eğitimde olmadığını ve bu nedenle memnun olmadığını ifade ediyor.

K1: *Evet, e-öğrenmeye yönelik kişisel tutumum olumlu. Daha faydalı olabileceğini düşünüyorum. Dediğim sebeplerden dolayı pandemi sürecinde hazırlandık ve ondan sonra aslında onu kullanmayı öğrendik. İlk başta zorlansak da hepimiz ayak uydurduk. Çünkü hep yüz yüze eğitime alışmıştık, ilk başta online eğitime ayak uydurmak zor oldu. Hatta ondan sonra aslında günlük koşuşturma sürecinde bazen bir şeylere vaktimiz kalmıyor. Ama başka bir toplantıdan bu toplantıya yetişirken bir ara verme fırsatımız olmuyor. Fakat online katılabilirsek bazı derslere veya toplantılara, eğitimlere aslında o toplantıyı verdiğimizde kendi kişisel alanımızda olduğumuz için oraya katıldığımızda biraz da dinlenme fırsatı gibi oluyor. Aslında o, her toplantı için geçerli değil ama. Yapılabilecek, uygulaması daha uygun olan, daha pratik olabilecek dersler ve toplantılarda, internet üzerinden online yapılması sanki daha iyi olabilir.*

K4: *Şimdi şöyle bir şey söyleyeyim. Ben, öğrenme yoluyla bir şeyleri öğretmek, aktarmak konusunda kendime güveniyorum ve bunu iyi yaptığımı düşünüyorum. Ancak ben ne yaparsam yapayım, karşıdaki öğrencinin artık bir doyunluğa mı ulaştığı, yoksa nasıl olsa bir şekilde devam ediyor ve umurunda değil midir diye düşünmeye başladım. Sadece şey yani, açıyorlar ve onların katılımları yok. Bu da öğretmenin, bizim gibi kültürlerde çok daha etkili, yaygın öğrenme ve öğrenme şekline dönüştürülme meselesi. Düşünüyorum ki, şu anki haliyle çok da etkili bir yöntem. Öğrenci açısından, açıyorsa çok etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum.*

K2: *Size biraz önce söylediğim gibi buna mecbur kaldık. Yani sisteme öğrenmeye mecbur kaldık deminden dolayı ve ben eminim ki bütün bir çalışma dahilinde olsun veya olmasın bütün hocalarla konuştuğumda, yani kimse online eğitimin yüz yüze eğitimden daha iyi olduğunu veya bunu söyleyeceğini düşünmüyorum. Herkes mutlaka benimle aynı fikirde olacağını veya yüzde 90'ın üzerinde aynı fikirde olacağını düşünmüyorum. Bu sebeple de buna mecbur kaldığımız için yaptık. Yoksa böyle olmasaydı hiç bunları yapmayacaktık. Yani bu online eğitim veya hiç bu hazırlıkları yapmayacaktık. Dolayısıyla biraz önce söylediğim gibi yani. Online eğitim tabii ki bu dönemde bize yardımcı oldu. Kimsenin eğitimi aksamadan, hatta üniversiteden tutun ilkökula kadar herkes online derslerini yaptı ama yine de yüz yüze dönmesi mutluluk verici. Bu şekilde online dersin çok etkili olduğunu düşünmüyorum açıkçası. Bu beni etkileyen faktörler tabii ki bir pandemi oldu. Hepimizi etkileyen en*

önemli faktör oydu ve bu yüzden online sistemde onun dışında herhangi bir faktör online ders yapmamızı etkileyen bir faktör yok açıkçası. Çünkü yani çok da tasvip ettiğim bir yöntem değil.

Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik tutumu hakkında görüşleri, e-öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu, olumsuz veya karışık olduğunu belirtiyorlar. Bazıları, e-öğrenmenin yüz yüze eğitimi tamamen yerine geçirmesinin doğru olmadığını, ancak yardımcı bir araç olarak kullanılabileceğini düşünüyor. Bazıları ise e-öğrenmenin psikoloji gibi sosyal bilimler alanlarında uygun olmadığını, yüz yüze iletişim ve etkileşim gerektirdiğini savunuyor.

E-öğrenmeye hazırlanmak için almış olduğunuz veya almak istediğiniz eğitimlerin yeterli ve etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

Görüşmecilerin e-öğrenmeye hazırlanmak için almış oldukları veya almak istedikleri eğitimler hakkındaki görüşleri farklılaşmaktadır.

Kendi kendine öğrenme ve deneyim kazanma K1: Microsoft'un araçlarını kullanarak öğrendi. Ancak, tam zamanlı bir online eğitim için daha fazla destek ve eğitim gerekebilir. K4: E-öğrenmeyle ilgili herhangi bir eğitim almadığını, ancak dersi daha etkili hale getirmek için kullandıkları programları ve PowerPoint slaytlarını nasıl kullanacağını öğrendiğini belirtiyor. Kendi başına öğrenme ve tecrübe kazanma sürecini vurguluyor. K6: Spesifik bir eğitim almadığını, ancak eğitim platformlarını nasıl kullanılacağına dair temel teknikler ve kurum içi kılavuzlar ile deneme yanılma yoluyla öğrendiğini belirtiyor. K7: E-öğrenme konusunda herhangi bir eğitim almadığını belirtiyor. Ancak, pandemi süreci nedeniyle bu konuda kendiliğinden öğrenme ihtiyacı duyduğunu ifade ediyor.

Kurum içi eğitimler: K2: Kurum içi eğitimler dışında herhangi bir eğitim almadı. Online ders verme ve platformları kullanma konusunda kurum içi eğitimler verildi. Ancak bu eğitimlerin biraz kısıtlı olduğunu düşünüyor. K5: E-öğrenme ile ilgili herhangi bir eğitim almadığını, ancak kurum içinde uygulamaları kabaca gösterdiklerini ve biraz kurcalayarak öğrendiğini belirtiyor.

Daha fazla bilgi ve beceri edinme isteği: K7: Bu konuda eğitimlerin alınmasının önemli olduğunu ve bu konuda eğitim almayı desteklediğini belirtiyor. Bu, K7'nin e-öğrenme konusunda daha fazla bilgi ve beceri edinme konusunda istekli olduğunu gösteriyor.

K6: *Özellikle spesifik bir eğitimi almadık. Ancak, eğitim platformlarının nasıl kullanılacağına dair temel bazı teknikler, kurum içi kılavuzlar ve benzeri araçlar ile biraz deneme yanılma yoluyla öğrenme şeklinde ilerledik. Bu yüzden çok spesifik bir eğitim almadım. Ancak belki en başta daha kapsamlı bir eğitim alabilirdik. Eminim ki bütün hocalar için daha işlevsel olabilirdi. Ancak bir yandan da, pandemi nedeniyle bu süreç ani ve hızlı bir şekilde başladığı için buna çok fırsat olmadı. Ancak belki zamanla, eğer öğretim daha yaygın bir hale gelecekse, daha kapsamlı eğitimler vererek daha iyi bir hazırlık yapmak daha makul olacaktır. O zaman belki mevcut araçları daha iyi kullanıp daha işlevsel dersler ya da eğitim ortamları yaratılabilir. Ancak ben almadım. Eğitim, özellikle bilgisayar teknolojisi ve diğer teknolojilerde çok uzak olmadığımız için, çok karmaşık da gelmedi. Kendi başıma çoğu şeyi hallettim. Ancak bazı durumlarda, kurum içi teknik destek alarak ya da bilgi olarak bazı şeyleri öyle yürüttüm. Birçok diğer hoca da benzer şekilde yapmış oldu. Yani zaten bilgisayar ve benzer uzaktan eğitim araçlarını, eğitimde de iletişim araçlarını zaten kullandığımız için aslında o tecrübeyi ona dahil etmiş olduk.*

K2: *Şimdi kurum içi eğitimler dışında herhangi bir eğitim almadık. Yani online nasıl ders*

verilir veya online dersin daha etkili nasıl verilebileceği, kullanılan uygulamalar platform olarak bununla ilgili açıkçası kurum içlerinde yani ben biliyorum daha önce ben Yakındoğu Üniversitesinde çalışıyordum, şimdi buradayım. Sadece bu online eğitime geçileceğini ve kurum içerisinde nasıl işte bu platformları kullanılabilceğine dair neler yapmamız gerekeceğini, kayıtları nasıl alıyoruz veya ders öğrenci yoklamalarında nasıl takip edeceğiz gibi eğitimler verildi. Tabii ki bence bunlar da biraz kısıtlıydı. Yani biz zamanla kendimiz artık bunları tecrübeyle tecrübe ede ede öğrendik ve şu anda çok aktif bir şekilde de kullanıyoruz. Çok gerek duymuyoruz ama dersim yok benim mesela bu dönem. Ama

dediğim gibi yüz yüze derslerde de şey aldığımız için, kayıt aldığımız için ders yapıyormuş gibi halen daha aktif bir şekilde kullanıyoruz ve iyi kullanıyoruz. Çok belki de halen daha bilmediğimiz şeyler var. Dediğim gibi bununla ilgili böyle çok ayrıntılı detaylı eğitim almadık, almadım. Daha doğrusu çok dar ve kısıtlı bir eğitim oldu. Bir önceki üniversitem de onunla birlikte kendimi biraz geliştirdim burada. Burada da zaten platform isimleri farklıydı. Yani Lefke Avrupa Üniversitesi'ne geldiğimde platform isimleri aynı farklıydı. Ama tabii mental olarak, mantık olarak hepsi aynı. Yine başka bir platform açyorsun, yine kayıt alıyorsun, öğrenciye slaytları paylaşıyorsun, öğrenci yoklamasını alabilirsin. Ders gibi gibi. Bunları takip ederek yani bugüne kadar geldik çok şükür bir sorun yaşamadım.

K7: Bu gibi eğitimleri almadım, pandemi nedeniyle kendim öğrenmek zorunda kaldım. Bu konuda eğitimlerin alınması taraftarıyım.

Öğretim üyelerinin bu soruya genel anlamda cevabı, e-öğrenmeye hazırlanmak için herhangi bir spesifik eğitim almadıklarını, ancak kurum içi eğitimler, deneme yanılma yöntemi, youtube videoları veya kendi araştırmaları ile online platformları ve araçları kullanmayı öğrendiklerini söylüyorlar. Bazıları, e-öğrenmeyi daha iyi kullanabilmek için daha kapsamlı eğitimlere ihtiyaç duyulabileceğini, bazıları ise kendilerini yeterli gördüklerini belirtiyorlar.

TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini, tutumlarını, güvenlerini ve ihtiyaç duydukları destekleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak 7 öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir: Öğretim elemanlarının çoğu, bilgisayar, internet ve iletişim araçlarının kullanımı konusunda kendilerini yeterli veya bilgili olarak değerlendirmişlerdir. Bazıları teknolojiyi işlerini yapmak için gerekli düzeyde kullandıklarını, bazıları ise daha fazla öğrenmeye açık olduklarını belirtmişlerdir.

Öğretim elemanlarının e-öğrenme ortamında öğretim yapmaya hazır oldukları konusunda görüşleri farklılaşmıştır. Bazıları, pandemi sürecinde e-öğrenme ortamında ders yapmayı öğrendiklerini ve online katılımı bazı avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını ve öğrencilerin katılımlarının az olduğunu ifade etmişlerdir. Bazıları ise yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu ve online eğitimde öğrenci ile iletişimin zor olduğunu söylemişlerdir. Bazıları da online eğitimin psikoloji gibi sosyal bilimler alanlarında uygun olmadığını savunmuşlardır.

Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik tutumları olumlu, olumsuz veya karışık olarak belirlenmiştir. Bazıları, e-öğrenmenin yüz yüze eğitimi tamamen yerine geçirmesinin doğru olmadığını, ancak yardımcı bir araç olarak kullanılabileceğini düşünmüşlerdir. Bazıları ise e-öğrenmenin eğitim kalitesini düşürdüğünü ve yüz yüze eğitimde daha çok çaba harcadıklarını anlatmışlardır.

Öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırlanmak için almış oldukları veya almak istedikleri eğitimler hakkındaki görüşleri de farklılaşmıştır. Çoğu, e-öğrenmeye hazırlanmak için herhangi bir spesifik eğitim almadıklarını, ancak kurum içi eğitimler, deneme yanılma yöntemi, youtube videoları veya kendi araştırmaları ile online platformları ve araçları kullanmayı öğrendiklerini söylemişlerdir. Bazıları, e-öğrenmeyi daha iyi kullanabilmek için daha kapsamlı eğitimlere ihtiyaç duyulabileceğini, bazıları ise kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmanın sonucunda, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarında çeşitli faktörlerin etkili olduğu görülmüştür. Bu faktörler arasında, teknolojiye olan ilgi ve yatkınlık, e-öğrenmenin avantaj ve dezavantajlarına dair algı, e-öğrenmenin uygunluğu ve etkililiği, e-öğrenme sürecindeki güven ve motivasyon, e-öğrenme için gerekli bilgi ve beceriler, e-öğrenme için alınan veya alınması gereken destek ve eğitimler sayılabilir. Bu faktörlerin öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarını, hazırlıklarını ve performanslarını etkilediği söylenebilir.

Bu çalışmanın sınırlılıkları ile ilgili şunlar söylenebilir; çalışma grubunun küçük ve tek bir fakülteden oluşması, görüşme tekniğinin yeterli derinliğin sağlanamaması, görüşmelerin ses kaydına alınması ve deşifre edilmesi sırasında ortaya çıkabilecek hatalar sayılabilir. Bu sınırlılıkların giderilmesi için, daha geniş ve farklı fakültelerden oluşan bir çalışma grubu ile daha kapsamlı ve derin bir araştırma yapılması, görüşmelerin daha uzun yapılması, görüşmelerin video kaydına alınması ve doğrulanması önerilebilir.

Alanyazına baktığımızda öğretim elemanlarının e- öğrenmeye hazırbulunuşluklarının incelenmesi ile ilgili bir çok çalışma yapılmıştır. Demir (2015) yaptığı bir çalışmada Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarının e- öğrenmeye hazırbulunuşluklarını incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğretim elemanları, e-öğrenmeye yönelik tutumları olumlu olmasına rağmen, e-öğrenmeye yönelik eğitim ihtiyacı hissettiği sonucuna varılmıştır.

Çoşkun vd. (2018) tarafından yapılan bir çalışmada Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim elemanlarının e-öğrenme hazır bulunuşluk düzeyleri değerlendirilmektedir. Öğretim üyelerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma konusunda yüksek öz yeterlilikleri var. E-öğrenme konusunda kendilerine güven düzeyleri düşük. E-öğrenmeye yönelik tutumları olumsuz. E-öğrenme konusunda eğitim ihtiyacı hissediyorlar ve bu alanda desteklenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, öğretim üyeleri teknoloji kullanımında kendilerini yetkin bulsalar da, e-öğrenme konusunda daha fazla eğitime ve desteğe ihtiyaç duyuyorlar. Bu durum, e-öğrenme programlarının başarısı için önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Soydal (2012) çalışmasında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazır olma durumları incelemiştir. Genel olarak HÜEF öğretim elemanlarının e-öğrenme ortamına hazır olmadıkları sonucuna varılmıştır.

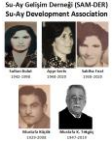
Bu çalışmanın önerileri arasında, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazırbulunuşluklarını arttırmak için, kurumların teknik ve pedagojik destek sağlaması, e-öğrenme araçlarını kullanma konusunda eğitim ve rehberlik vermesi, e-öğrenme ortamlarını öğretim sürecine uygun bir şekilde tasarlama ve bütünleştirme konusunda yardımcı olması, e-öğrenmenin avantaj ve dezavantajlarını öğretim elemanlarıyla paylaşması, e-öğrenmenin uygun olduğu alanları belirlemesi, e-öğrenme sürecinde öğretim elemanlarının güven ve motivasyonlarını arttırmak için geri bildirim ve takdir vermesi sayılabilir. Ayrıca, öğretim elemanlarının e-öğrenmeye yönelik tutum ve hazırbulunuşluklarını ölçmek için nicel araştırma yöntemleri kullanılarak daha kapsamlı bir çalışma yapılması, e-öğrenmenin etkililiğini ve öğrenci başarısını değerlendirmek için karşılaştırmalı bir çalışma yapılması, e-öğrenmenin farklı disiplinlerdeki uygulamalarını incelemek için alan yazına katkı sağlayacak bir çalışma yapılması önerilebilir.

Etik

Yazar araştırmanın tüm aşamalarında (veri toplama vb..) etik kurallara uygun davrandığını beyan eder.

KAYNAKLAR

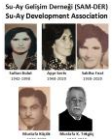
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Baysarı, E. (2007). *İlköğretim düzeyinde fen ve teknoloji dersi içeriğindeki kavram yanlışlarının saptanması ve bu yanlışların giderilmesinde oluşturmacı öğrenim kuramının etkililiği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Borotis, S., & Poulymenakou, A. (2004). E-öğrenmeye hazırlık bileşenleri: E-öğrenme müdahalelerini benimsemeyen önce dikkate alınması gereken temel konular. *E-Öğrenim: Kurumsal, Devlet, Sağlık Hizmetleri ve Yüksek Öğretimde E-Öğrenim Dünya Konferansı'de* (s. 1622-1629). Eğitimde Bilgisayar Geliştirme Derneği (AAE).
- Coşkun, Ö., Özeke, V., Budakoğlu, I. İ., & Serdar, K. (2018). Tıp fakültesi öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazır bulunuşluk yeri: Gazi üniversitesi örneği. *Ankara Tıp Dergisi*, 18(2), 175-185.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.

- Dada, D. (2006). E-readiness for developing countries: Moving the focus from the environment to the users. *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries*, 27(6), 1-14.
- Darab, B., & Montazer, G. A. (2011). An eclectic model for assessing e-learning readiness in the Iranian universities. *Computers & Education*, 56(3), 900-910.
- Demir, Ö. (2015). *Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin incelenmesi*: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dilşeker, Z. (2008). *Öğretim teknolojisi destekli proje tabanlı öğrenme yöntemi uygulamalarının ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerilerine, fen ve teknoloji dersine yönelik tutumlarına ve akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ebner, M., Schön, S., Braun, C., Ebner, M., Grigoriadis, Y., Haas, M., ... & Taraghi, B. (2020). COVID-19 salgını e-öğrenme için bir ivme mi? Avusturya'daki bir üniversitede kronolojik gelişim ve "E-Öğrenme Hazırlığı" kavramı arka planındaki etkiler. *Future Internet*, 12(6), 94. <https://doi.org/10.3390/fi12060094>
- Gökdaş, İ. & Kayri, M. (2005). E-öğrenme ve Türkiye açısından sorunlar, çözüm önerileri [E-Learning-The problems and solution recommends terms of Turkey situation]. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 1-20.
- Gülbahar, Y. (2024). *E-öğrenme* (8. Baskı). Pegem Akademi, Ankara.
- Mercado, C. (2008). E-öğrenme ortamı uygulaması için hazırlık değerlendirme aracı. *International Journal of the Computer, the Internet and Management Özel Sayısı*, 16(11), 1-11.
- Moftakhari, H. R., Jay, D. A., Talke, S. A., Kukulka, T., & Bromirski, P. D. (2013). Gelgit nehirlerinde akış tahmini için yeni bir yaklaşım. *Water Resources Research*, 49(8), 4817-4832.
- Pirani, J. A. (2004). Yükseköğretimde e-öğrenmeyi destekleme. Educause merkezi uygulamalı araştırma (ECAR). 04.03.2023 tarihinde <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0303/ecm0303.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Piskurich, G. M. (2003). *The AMA handbook of e-learning*. Amacom.
- Reiners, G. M. (2012). Husserl'in (Tanımlayıcı) ve Heidegger'in (Yorumlayıcı) fenomenolojik araştırmalarındaki farklılıkları anlama. *Journal of Nursing & Care*, 1(119), 1-5.
- Serin, O. (2005). *Fen ve teknoloji öğretiminde bireysel farklılıklar. İlköğretimde fen ve teknoloji öğretimi*. (Ed.) Kesercioğlu, T. ve Aydoğdu, M. Ankara: Anı yayıncılık.
- So, T., & Swatman, P. M. (2006). *e-Learning readiness of Hong Kong teachers*. University of South Australia.
- Soydal, İ., Alır, G. ve Ünal, Y. (2012). *Türk Üniversiteleri E-Öğrenmeye Hazır Mı? Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Örneği*. Paper presented at the 16th International Conference on Electronic Publishing, ELPUB, Portekiz.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin kullanılabilir nitel bir araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559.
- Yurdugöl, H., & Alsancak-Sırakaya, D. (2013). Çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluk ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(169), 391-406.

EXTENDED ABSTRACT

The widespread use of the internet and advancements in technology have significantly impacted education. The emergence of the internet and technological developments have transformed distance education, introducing new concepts. The presence of digital environments in our lives has led to the emergence of concepts such as e-learning, e-commerce, e-government, etc. E-learning enhances the learning and teaching processes, making them more advantageous and increasing their efficiency. For such an e-learning environment, the teaching process must be well planned and implemented. Both teachers and students should be kept continuously active. To facilitate e-learning, it is essential first to be ready for e-learning, making readiness crucial. The sustainability and effectiveness of e-learning depend on measuring whether individuals are prepared for it. e-learning is a significant factor contributing to a country's development. Therefore, many countries do not hesitate to invest in e-learning. However, investment alone is not sufficient. To ensure that students and teachers can adapt to e-learning, related problems must be identified, and solutions developed. The purpose of this study is to explore the perceptions of teaching staff regarding their readiness for e-learning. To achieve this, the following questions are addressed in this research: This study was conducted by collecting data from 7 faculty members working at the Faculty of Arts and Sciences. A qualitative research method was

employed. The study group consists of 7 faculty members who work at the Faculty of Arts and Sciences of a university located in the TRNC. There are a total of 9 faculty members, but interviews could not be conducted with 2 of them. Therefore, the sample consists of 7 individuals. The data for this study was collected using the interview technique. Wiwashe framework of the study, a semi-structured interview technique was utilized. The semi-structured interview technique allows the researcher to adopt a flexible approach, asking predetermined questions and adding additional questions based on the participants' responses. The questions used in the interviews were prepared in advance, and the interviews were conducted face-to-face. Before beginning the interview, participants were informed about the process. The interviews were recorded with the consent of the participants. The data obtained from the interviews in this study were analysed using the thematic analysis technique. During the analysis of the data, the audio recordings made during the interviews were first transcribed into text. Each participant's interview documents were analysed. The analysis of the interviews yielded the following findings: Most faculty members considered themselves sufficient or knowledgeable in the use of computers, the internet, and communication tools. Some indicated that they use technology at a necessary level for their work, while others expressed openness to learning more. Opinions varied on whether faculty members were ready to teach in an e-learning environment. Some mentioned that during the pandemic, they learned to conduct classes in an e-learning setting and acknowledged some advantages of online participation. However, they noted that it could not replace face-to-face education and mentioned low student participation. Others argued that face-to-face teaching was more effective and that communication with students was challenging in online education. Some also claimed that online education was not suitable for fields like psychology and other social sciences. The attitudes of faculty members towards e-learning were identified as positive, negative, or mixed. Some believed that e-learning should not completely replace face-to-face education but could be used as a supplementary tool. Others felt that e-learning diminished the quality of education and that they put more effort into face-to-face education. Opinions also varied regarding the training faculty members had received or wished to receive to prepare for e-learning. Most stated that they had not taken any specific training to prepare for e-learning but had learned to use online platforms and tools through institutional training, trial and error, YouTube videos, or their own research. Some felt that more comprehensive training might be needed to use e-learning effectively, while others considered themselves sufficiently prepared. The results of this study have shown that various factors influence the readiness of teaching staff for e-learning. These factors include interest in and aptitude for technology, perceptions of the advantages and disadvantages of e-learning, the appropriateness and effectiveness of e-learning, trust and motivation in the e-learning process, the knowledge and skills necessary for e-learning, and the support and training required or received for e-learning. It can be said that these factors affect the attitudes, preparedness, and performance of faculty members toward e-learning. Regarding the limitations of this study, the following can be noted: the study group consisting of a small number of participants from a single faculty, the interview technique not providing sufficient depth, and potential errors during the recording and transcription of interviews. To address these limitations, it is recommended to conduct a more comprehensive and deeper research with a larger and more diverse group of participants from different faculties, to extend the length of the interviews, and to record and verify the interviews through video.